

VILDE Læreprocesser

- socialt og pædagogisk arbejde med marginaliserede unge

Af Søren Langager

Det er ikke kun restauranter og diskoteker, der konkurrerer om at være "the Wildest Place in Town". Inden for socialt, kulturelt og socialpædagogisk arbejde med marginaliserede unge er der opbrud i vante tankegange og traditioner, og mange gør sig erfaringer med alternative måder at komme i kontakt med og arbejde sammen med unge, der lever 'på kanten' af samfundet. Et af de projektmiljøer, som de senere år har tiltrukket sig stor opmærksomhed i medierne, i forvaltningen og ikke mindst hos unge, er 'Projekt De Vilde Unge', som så dagens lys i 1996, og som nu fortsætter som en paraplyorganisation for en række initiativer; heriblandt 'Vilde Læreprocesser – en fortsat metodeudvikling af de Vilde Unge'.

Institut for Vild Pædagogik

“Jeg har sørget for, at der kommer lækre sandwich til frokost, men der bliver nok en masse til overs, for jeg havde ikke tænkt på, at Ramadanen netop er begyndt.”

Nogenlunde sådan indledte lederen af *Vilde Læreprocesser*, Søren Magnussen, et møde med de omkring fyrre fremmødte *logebrødre* en dag i december 1999 i en tidligere erhvervslejlighed på Østerbro i København. Lejligheden er nu indrettet som hovedkvarter for *Vilde Læreprocesser*, der udspringer af *Projekt De Vilde Unge*¹⁾ og som har til formål at udvikle og støtte nye utraditionelle projekter og initiativer for marginaliserede unge mellem 14 og 18 år. Unge, som ofte er droppet ud af de traditionelle institutioner og kun har sporadisk eller meget negativ kontakt med skolen og uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet, fritids- og idrætsklubber, erhvervsvejledere og sagsbehandlere.²⁾ Unge, som i medierne hyppigt og under store overskrifter sættes i forbindelse med uroligheder, vold og kriminalitet i København. Unge, det er vanskeligt at nå frem til og få kontakt med via ‘sædvanlige kanaler’. Unge i en labil livsfase mellem en fremtid i udkanten af samfundet og et mere veltilpasset liv med arbejde, uddannelse og ‘acceptable’ fritidsaktiviteter.

Vilde Læreprocesser, Slagelsegade 1, anden sal til venstre med læger, revisorer og et medicinsk laboratorium som naboer er i dag ét af de steder, hvor der udtænkes ‘vilde’ ideer, lægges utraditionelle planer og skabes usædvanlige kontakter mellem netværket af gadeplansarbejdere, andre initiativer i Københavnsområdet og de mere officielle parter i den samlede indsats: Socialcentre, uddannelses- og arbejdsmarkedsforanstaltninger, ungdomsklubber med flere. Som førstegangsbesøgende i Vilde Læreprocessers lokaler studser man over flere ting. Stærkt gule – nærmest karryfarvede – vægge i laserende malestil. Bibeholdte glasadskillelser mellem rummene, hvor der til det ene rum med røde bogstaver står ‘Logen’, til det andet rum ‘Institut for Vild Pædagogik’ og lokaler med masser af stole, men ingen borde – heller ikke på det lille kontor. Et kontor med fax og flere mobilte-

lefoner liggende, men som først efter et halvt års virke blev udstyret med det, der sædvanligvis er ethvert kontors centrum nu om dage – en computer. Den spartanske indretning er ikke en økonomisk nødvendighed; det er en intention om at skabe utraditionelle møderammer, som Søren Magnussen fremhæver. Omend det med vægfarverne godt nok er 'arvet' fra forgængerens og måske skal males om.

Utraditionelle rammer er også noget, der præger et af Vilde Læreprocessers første initiativer: dannelse af en *Loge* med Søren Magnussen som *bagmand*³⁾ og bestående af en kreds af personligt udvalgte socialarbejdere, institutionsansatte, projektinitiatorer, tidligere 'rødder', et par forskere, en tidsskriftredaktør med flere.⁴⁾ En sluttet kreds med omkring 50 medlemmer; en idé om at samle Københavnsområdets mest innovative og erfarne social-entreprenører og projektmagere og yngre 'talenter' inden for feltet i ét forum – logen – hvor udviklingen kan diskuteres på tværs af lokalområder og indsatsfelter, hvor nye samarbejdsinitiativer og aktiviteter kan modnes og formidles, og hvor logemedlemmerne via foredrag og debat kan opkvalificere deres kompetencer.

Når formålet med Vilde Læreprocesser er at sætte gang i utraditionelle og udadvendte indsatser for unge 'rødder' og socialt udsatte, og i øvrigt har til huse tæt ved 'Københavns Grimmeste Bygning' – Frimurerlogen på Blegdamsvej, kan det virke lidt desorienterende, at initiativet præsenterer sig selv udadtil med ord som 'Loge', 'Bagmand' og 'Institut'. Men ideen er som nævnt dels at signalere anderledeshed i forhold til traditionelle sociale og pædagogiske institutioner, dels *at tone rent flag*: her er en synlig leder, og logen er ikke et åbent og demokratisk initiativ. Her mødes de udvalgte. At få mulighed for – som ude fra kommende evaluator⁵⁾ – at *sidde ind* ved de månedlige logemøder er en spændende affære. Her er ikke mange mænd med en hårlængde over to centimeter, men ellers er der stor spredning hvad angår køn, alder og etnicitet.⁶⁾ Og snakken går livligt, særdeles livligt. Ikke kun omkring dagens tema med den inviterede oplægsholder, men også med løst og fast om, hvad

der rører sig i byen. Hvilke grupper unge er særlig aktive, hvilke lokalområder er ustabile eller i en kritisk fase, hvorfor var en mediebegivenhed som uroen på Indre Nørrebro i december 1999 forudsigelig på baggrund af den foregående periodes 'temperatur' blandt forskellige unge-grupper i lokalmiljøet og så videre. Der orienteres om nye initiativer og projekter; samarbejdsaftaler indgås og møder planlægges mellem de forskellige logemedlemmer, alt imens der livligt kommunikerer ud af huset via de allestedsnærværende mobiltelefoner.

Men logen er kun en mindre del af Vilde Læreprocessers aktiviteter, og Vilde Læreprocesser kan ses som en fjerde fase i det, der startede engang i 1980'erne på Amager.

Fra Ama'r Totalteater til Vilde Læreprocesser

Når Søren Magnussen beskriver sig selv som 'bagmand', er det ikke kun et spil med ord omkring Logen. Han er også suverænt *manden bag* initiativet Vilde Læreprocesser. Med mange års erfaring fra klubarbejde og senere en uddannelse som socialpædagog startede vejen frem mod Vilde Læreprocesser med det store og spektakulære *Ama'r Totalteater* i sidste halvdel af 1980'erne⁷⁾. I begyndelsen af 1990'erne er Magnussen med til at starte *Sjakket*⁸⁾, og i 1996 kommer tredje fase i forløbet, *Projekt De Vilde Unge*, til. Det er erfaringerne fra disse projekter, som i slutningen af 1990'erne førte frem til ideen om ikke blot at igangsætte konkrete projekter og selv være aktiv i den daglige kontakt med de 'vilde unge'; nu skulle erfaringerne systematiseres og interessen for de organisatoriske muligheder intensiveres. Magnussen var om ikke træt af at arbejde i direkte ungekontakt, så dog inde i en personlig udviklingsfase med mere lyst til overordnede organisatoriske funktioner i forhold til nye netværk af aktiviteter og samarbejdsprojekter for og med unge 'rødder'; blandt andet begrundet i, at det igennem en sådan strategi i sidste ende vil være muligt at nå ud med kvalificerede tilbud til flere unge end i Projekt De Vilde Unge. Under paraplyorganisationen De Vilde Unge etableredes Vilde

Læreprocesser i 1999 som et center for udvikling af nye indsatsformer og eksperimenter.⁹⁾

Interessen for en mere systematisk og metodisk udvikling af utraditionelle indsats for marginaliserede unge i København faldt heldigt sammen med en igangværende omstrukturering og nytænkning inden for den særlige indsats for unge i Københavns Kommune¹⁰⁾, og det krævede derfor ikke større benarbejde at skabe positiv opmærksomhed omkring projektbeskrivelsen for Vilde Læreprocesser, der godkendtes i Københavns Kommune med start i sommeren 1999, en foreløbig tidsramme på 4½ år og et budget på 1.2 mio.kr. årligt, hvortil kommer aflønning af to fuldtidsmedarbejdere via andre økonomiske ressourcer.¹¹⁾

Vilde Læreprocesser skal som nævnt være et organisatorisk innovationscentrum og et socialpædagogisk idéværksted for udvikling af nye veje og metoder i indsatsen for unge mellem 14 og 18 år, der af forskellige årsager har haft og stadig har svært ved at skabe et dagligliv med konstruktive fremtidsperspektiver. Unge som er tæt på at blive opgivet af det etablerede system, fordi resultaterne af traditionelle sociale og socialpædagogiske indsatser er skuffende. Formålet er "... at skabe en visionær og begejstret metodeudviklings-offensiv i et nyt lære- og handlemiljø for dem, der arbejder med udstødte unge i Københavns Kommune. Denne offensiv har som formål at implementere de bedste arbejdsmetoder bredt i det sociale system i København på ungeområdet."

Store ambitioner, der efter planen skal indfries via tre tæt forbundne indsatsfelter:

- * en **socialpædagogik**, der bygger på dialogiske relationer til medarbejdere og på deltagerstyrede og responsive institutioner;
- * en pædagogisk **efteruddannelse**, der er indbygget i deltagelse i praktiske læringsmiljøer og i løbende kvalitetsudvikling;
- * en **udviklingsstrategi**, som er forankret i brugerinddragelse og demokratiske læreprocesser.¹²⁾

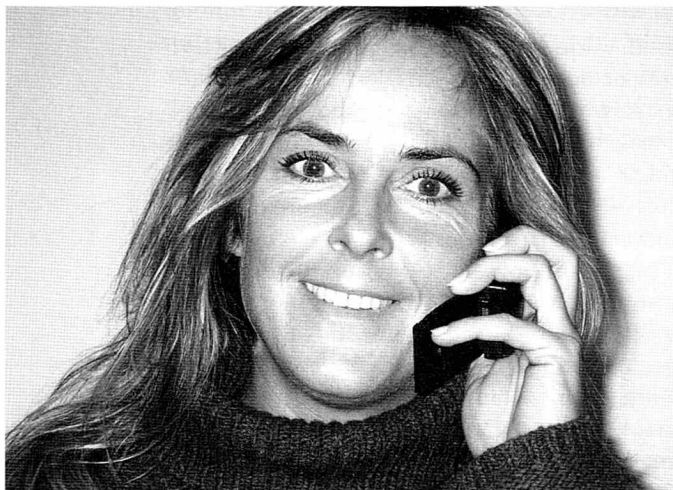
Det er målsætninger og økonomiske vilkår, som for de kommende år har skabt en ganske rummelig ramme for at sætte nogle 'vilde læreprocesser' i København i gang.

Partnerskaber

En af Vilde Læreprocessers centrale aktiviteter er de såkaldte partnerskabsaftaler. Det kan være en aftale om, at Vilde Læreprocesser stiller viden og personer til rådighed til at intervenere i et lokalområde, en klub eller en skole, hvor der er opstået problemer på grund af uro, hærværk og lignende begået af belastede – 'vilde' – unge. Eller det kan være som sparringspartnere i opkvalificering af et lokalområdes socialarbejdere og klubpædagoger. En partnerskabsaftale udformes som en kontrakt, hvori opgavens karakter og omfang kort beskrives. For rekurrenten er aftalen som hovedregel omkostningsfri, idet Vilde Læreprocesser anvender sine egne ressourcer til opgaven, med mindre den indebærer større udgifter til for eksempel ture eller fritidsaktiviteter. Et lille år efter den officielle start af Vilde Læreprocesser, er der foreløbig indgået fire partnerskabsaftaler. To af disse er med socialcentrenes ungeteams på Ydre Østerbro og Ydre Nørrebro, og de drejer sig om at løse eller mindske nogle af de voldsomme problemer med bestemte grupper af unge i nogle af bydelens lokalområder. De sidste to partnerskabsaftaler er af en lidt anden karakter. En er med Københavns Kommunes Ungdomsskole og handler om, at Vilde Læreprocesser skal være med til at tilrettelægge undervisningsforløb omkring *positive rollemodeller* for eleverne, mens den fjerde partnerskabsaftale er en formalisering af et tæt samarbejde om at udvikle nye initiativer sammen med Sjakket.

Hvis man med et begreb som 'vilde læreprocesser' har forventninger om noget *vildt* i betydningen spektakulært, uventet, samfundsudfordrende med en snert af galskab – vil det første indtryk formentlig være skuffende for mange, der spørger til, hvori *det vilde* så består. Tyngden i initiativer ligger i dag dels på akut intervention i lokalområder, hvor der er opstået problemer med grupper af unge, dels på længeresigtede aktiviteter med henblik på at få de unge ind i hensigtsmæssige udviklingsforløb med uddannelse, arbejde og 'sunde' fritidsinteresser som hjørnestene.

Det drejer sig om at identificere unge med 'skæve karriereføl', sætte særlige ressourcer ind og skaffe de rigtige kontak-

"The specialist" Marie-Louise Andersen

Konsulent Lene Byriel

ter for at sikre en uddannelsesplads eller et lønnet arbejde. Det drejer sig om at sikre 'flagrende piger' rimelige boligforhold og en fair behandling af det sociale system. Det drejer sig om at være med til at sikre positive fritidsoplevelser som fodboldturneringer, go-cart ture og ture i svømmehallen for unge 'ballademagere' i ungdomsklubberne.

At knytte konstruktive personlige kontakter mellem enkelte unge og socialarbejdere, klubpædagoger og lignende er den *kerneydelse* – for nu at benytte et populært begreb fra servicesektoren – som i dag tegner profilen af Vilde Læreprocessers primære aktivitetscirkler. En række initiativer, der skal få unge på social deroute på *ret køl* hjulpet på vej af unge tidligere 'rødder' og erfarne voksne, der gennem den tætte og personlige kontakt med de unge kan fungere som *gode vejledere* og *positive rollemodeller*.

Om det kan kaldes *vildt* at gribe opgaven således an er selvfølgelig en smagssag, men der er ingen tvivl om, at medarbejderne på Vilde Læreprocesser – og mange af de kolleger, der er medlemmer af Logen og arbejder i andre initiativer – selv opfatter det vilde ud fra devisen om, at målgruppen er så belastede unge, at alene det at skabe positiv og længerevarende kontakt er *against all odds*.¹³⁾ Når det lykkes, er forudsætningen

for fremtidig succes så småt til stede. Og indtrykket er da også, at der ofte arbejdes med små marginaler: kan det lykkes at holde unge væk fra de mange 'rygeklubber' med hash i store mængder i en periode, er det langt fra det samme som at tro på, at der nu for alvor er ændringer i gang. Lykkes det at skabe kontakt med en uddannelsesplads, kan små negative episoder i de unges møde med uddannelsesstedet være nok til, at det glipper. Er der skabt grobund for fritidsaktiviteter som fodbold og boksning kan mødet med andre unge skabe konflikter, som kan sætte en stopper for aktiviteterne.

Streetwise er et flittigt anvendt begreb i miljøet omkring Vilde Læreprocesser. At kende gademiljøet, de forskellige grupperinger af unge, deres brødre og forældre, dem der handler med hash, dem der er meget kriminelle og så videre, er alfa&omega for at indsatsen kan iværksættes. Til forskel fra meget andet socialpædagogisk arbejde ligger omdrejningspunktet i Vilde Læreprocessers lokalmiljørettede aktiviteter i spørgsmålet om, hvorvidt det overhovedet vil lykkes *at skabe konstruktiv kontakt* til de unge. På trods af, at der også inden for den socialpædagogiske sektor er øget opmærksomhed på spørgsmålet om, hvordan man overhovedet kommer i kontakt med

"Negotiator" Choukri Iramdane

Konsulent Sofjan Azzouzi

Konsulent Finn Østergaard

unge, der ikke befinder sig i etablerede institutioner, men opholder sig på gaden, i 'rygeklubberne' og andre 'ikke-institutionaliserede' miljøer¹⁴, er selve det at være sammen med de unge typisk givet via *stedet* – klubben, døgninstitutionen, værestedet, og den socialpædagogiske opmærksomhed er rettet mod, hvad man så kan og skal lave sammen. En tankegang, der har ført til den populære model med 'den fælles tredje': socialpædagogerne mødes med de unge igennem det, de laver sammen, *sagen* – 'den fælles tredje'¹⁵, mens det, at de overhovedet mødes, tages for givet. Til forskel herfra er en af Vilde Læreprocessers medarbejderes rolle at muliggøre kontakten mellem 'systemet' og de unge. Opsøge de unge på gaden eller i klubben og via den personlige kontakt åbne for nye relationer og aktiviteter mellem de unge og for eksempel klubmedarbejdere, ungemedarbejdere i socialcentrenes ungeteams, frivillige inden for socialt arbejde med flere. *Som personer* bliver de selv 'den fælles tredje' mellem de unge og lokalområdets faste unge- og klubmedarbejdere.

De medarbejdere under Vilde Læreprocesser, der arbejder direkte med unge, kan beskrives via begreberne *attraktorer* og *mediatorer*. De skal positivt tiltrække de unge – de skal fremtræde som attraktive at være

sammen med, og de skal via deres tilstedeværelse i lokalmiljøet være med til at skabe konstruktive relationer mellem de 'vilde' unge og lokalområdets socialarbejdere, klubpædagoger og andre ansat af 'systemet'. De skal formidle – mediere – kontakten. Disse to funktioner forudsætter i høj grad, at Vilde Læreprocesmedarbejderne både er streetwise og attraktive samarbejdspartnere for medarbejdere i ungdomsklubber og socialcentre. De skal være kendte og respekterede i lokalmiljøet, og de skal have fingeren på pulsen omkring hvad der foregår og hvilke særlige barrierer og muligheder, der er i forhold til hver enkelt ung. Medarbejderne skal være nogle, de unge ser op til og respekterer; de skal være positive rollemodeller, men alligevel ikke så meget, at deres fortsatte tilstedeværelse er en forudsætning for vedligeholdelse af bæredygtige relationer mellem de unge og lokalområdets 'system-ansatte'. De skal på et tidspunkt kunne *trække sig ud* af miljøet og give sig i kast med andre opgaver under Vilde Læreprocesser.

Det skal være personer *af den rette støbning*, og det er en af grundene til, at det ofte er 'tidligere rødder' eller personer med et meget stort netværk i lokalområdet, der især har Vilde Læreprocessers interesse. Men det er samtidig med til at skabe en

meget 'personfølsom' organisationskultur. Det er kun realistisk at intervenere i et lokalområde, hvis de rigtige personer kan findes og er villige til at arbejde for eller sammen med Vilde Læreprocesser, og vælger en medarbejder at søge nye udfordringer, er det ikke lige til at erstatte personen.

Et er at skabe og vedligeholde kontakten med marginaliserede unge; noget andet er hvilke typer initiativer, der sættes i værk. Her træder andre sider af Vilde Læreprocessers virke frem. Som en slags idélaboratorium udvikles og afprøves nye veje i indsatsen, og der foregår en stadig søgen efter nye og utraditionelle samarbejdspartnere. For eksempel samarbejde med fagbevægelsen eller private virksomheder om skabelsen af særlige jobs og uddannelsespladser til unge, som måske ikke har en ren straffeattest eller som kan have behov for i en periode at starte på særlige vilkår.¹⁶⁾ Eller ved at indgå et samarbejde med lokale idrætsforeninger og andre foreninger om fælles aktiviteter. Eller ved at skabe et tæt samarbejde med andre initiativer og projekter omkring bestemte grupper af unge i lokalområdet.

Mulighederne er mange, men fælles for Vilde Læreprocessers nuværende kurs er et klart *integrationsperspektiv* på 'normalitetens præmisser'. Målet er, at de 'vilde' unge via den særlige indsats skal finde deres plads i samfundet med uddannelse/arbejde, 'sunde' fritidsinteresser og demokratisk medleven som alternativet til den nuværende tilværelse i udkanten af samfundet med marginalisering, hashbrug og tilhørsforhold til subkulturer på kant med lokalmiljøet.

Strategier og metoder

I nogle af 1970ernes venstreorienterede miljøer blev *den lange vej gennem institutionerne* et slagord. Dagsordenen var at arbejde politisk på at implementere andre tænke- og handlemåder i de forskellige statsbærende institutioner. Omend der ikke i dag er så åbne politiske dagsordener på spil, er det den samme tankegang og strategi, Vilde Læreprocesser følger. Det skal afprøves, *hvor langt* det er muligt at udvikle

og implementere nye tankegange og bedre metoder i arbejdet med marginaliserede og truede unge inden for 'systemets rammer', og først hvis det viser sig helt umuligt at rykke ved traditioner og sædvaner i de etablerede sociale og pædagogiske institutioner, bliver målet at etablere autonome og bæredygtige alternativer.

Men et er at indgå i formaliserede samarbejder med de ofte traditionstyngede 'systemer'; noget andet er at have succes med at demonstrere andre måder at gribe opgaven an og samtidig bidrage til, at disse andre metoder implementeres i det traditionelle sociale og pædagogiske arbejde. Vilde Læreprocessers opgave er her at vise, at der findes *andre veje* i netop de situationer, hvor *det sædvanlige* har spillet fallit i forhold til enkelte unge eller grupper af unge, og hvor der måske savnes tilstrækkelig gennemslagskraft – kontakt – i forhold til de 'vilde' unge. Spørgsmålet er derfor, i hvilken udstrækning disse andre indsatsveje kan formaliseres og blive en del af 'systemets'. Der er mange facetter i de metodiske tilgange, men tre ser ud til at være centrale i karakteristikken af Vilde Læreprocessers tankegang:

For det første *det personbårne*: Gang på gang fremhæves, at det handler om den rette person på det rette sted. Den succesfulde og bæredygtige kontakt kan kun skabes, hvis det er en person med indgående kendskab til lokalområdets infrastruktur, og personen skal samtidig være kendt og respekteret af de unge. Med dette udgangspunkt ligger 'den metodiske' tyngde i dynamisering af de personlige erfaringer i forhold til de unge. En typisk karakteristik af Vilde Læreproces-medarbejderes særlige ressourcer er, at de udviser indfølt forståelse i forhold til de unge ("jeg kender det godt, jeg har prøvet noget lignende selv"), at de via deres erfaringer er i stand til at være holdningsprægende ("I kan lære noget af mig"), og at de kan handle spontant og uventet sammenlignet med, hvad de unge er vant til fra andre professionelle voksne ("min erfaring og kendskab til situationer som disse gør mig i stand til at handle intuitivt og anderledes").

For det andet *det grundige og langsigtede*: Er der noget, der kan skabe modstand hos Vilde Læreprocesser, er det antydningen af, at de fungerer som en slags socialt ambulancekorps, der rykker ud i akutte krisesituationer, foretager et hurtigt og effektivt indgreb i den aktuelle situation, for derefter at vende hjem til basen igen. Deres faglighed er forankret i på den ene side en miljøforståelse, hvor udgangspunktet for indsatsen nok er enkelte unge, men indsatsfeltet er meget større cirkler rundt om disse unge, og på den anden side, at det ikke nytter med kortsigtede løsninger. Skal der laves en indsats, der batter, skal den fra starten have et langsigtet mål. I samarbejdet – partnerskabet – mellem Vilde Læreprocesser og socialarbejdere og pædagoger i et lokalområde er udgangspunktet nok et specifikt problem (for eksempel ballade i en ungdomsklub), men målet med indsatsen går videre end blot at få dæmpet problemet ned eller få skabt rutiner, der kan håndtere den type vanskeligheder, som er opstået. Målet er at skabe ændrede livsmønstre blandt de 'vilde unge', indsatsen koncentrerer omkring; blandt andet ved at formidle konstruktiv og langsigtet kontakt til nye aktivtscirkler.

For det tredje *det realitetsbetonede*: Da de unge betragtes som særdeles hårdt belastede og yderst negative over for sociale og pædagogiske initiativer, må smålige hensyn til retfærdighed og konsekvens vige pladsen for realismetænkning: hvad kan tilbydes de unge af attraktive personlige relationer og aktiviteter, som får dem til at deltage sammen med medarbejdere fra såvel Vilde Læreprocesser som socialarbejdere, klubpædagoger og ungdomsskolelærere? Herigennem kan opnås den konkrete kontakt, der kan føre til gode episoder og positive oplevelser, som igen kan skabe bedre personlige relationer til socialarbejdere og socialpædagoger i lokalmiljøet. Et begreb som 'bolsje-pædagogik', der i mange socialpædagog- og socialarbejderkredse betragtes med stor skepsis, fordi den antyder forfordeling ("har man gjort noget forkert, skal man ikke kunne opleve sig belønnet herfor") og en konsekvensfritagelse ("har man gjort noget forkert, skal man mærke, at det var en uac-

ceptabel handling, før vi kan gå videre med positive samhandlinger"), ligger ikke fjærnt som mulig karakteristika af Vilde Læreprocessers tilgang til unge – for så vidt altså, at det er i *den rigtige situation* og med *de rigtige personer*. De skal opleve kontakten så attraktiv, at *de hænger på*, og først da er der skabt grobund for handlingsændrende indsatser. I praksis opererer Vilde Læreprocesser således ofte med ressourcetilførsel i form af fritidsaktiviteter som biografture, ture til go-cart baner, fiskeudflugter og lignende, som de unge sjældent selv har penge til eller mulighed for.

Disse tre karakteristika: den personbårne erfaringsnødvendighed, det langsigtede handlingsperspektiv og den realismebundne aktivitetslogik er med til at skabe Vilde Læreprocessers dynamiske indsats, men det er samtidig indlysende, at det netop er tre 'metodiske' tilgange til opgaven, der ikke uden videre lader sig kopiere og implementere som 'system-strategier' i sociale og pædagogiske sektorer, hvor der er traditioner for at ansætte personer ud fra formelle uddannelseskriterier, hvor der er indlejret problemløsningskrav, der fordrer her-og-nu løsninger, og hvor der oftest er kroniske pålæg om besparelser og minimalismetænkning i forhold til hver enkelt klient.

Grundpillerne

Sammenfattende kan Vilde Læreprocesser som organisationskultur beskrives via fire overordnede indfaldsvinkler – grundpillerne:

Netværksrelationer

Logen er et af de mest synlige resultater af netværkstænkningen. Som mødested og debatforum inviterer den til forskellige former for samarbejde og netværk på tværs af de forskellige projekter, initiativer og forvaltninger, men ud over Logen er Vilde Læreprocesser konstant på udkik efter potentielle samarbejdspartnere. Mange er allerede til stede via medarbejdernes store personkendskab i København, og de mere uformelle personbårne netværksrelationer indgår bevidst som noget, der skal vedligeholdes og udvikles.

Lokalmiljøindsatser

Interventionen og gadeplansarbejdet i lokalområder med 'vilde' unge er det mest direkte arbejde med de unge. Hvor længe den konkrete indsats vil vare, og hvor næste *target* vil være, er i sagens natur ukendt – det afhænger af udviklingen i de forskellige lokalmiljøer i København og de lokale socialcentres ønske om aktivt samarbejde med Vilde Læreprocesser. For med det formål ikke blot at sikre en konkret indsats for kendte 'vilde' unge, men også at være med til at præge og metodeudvikle 'systemets' egen indsats, ligger det Vilde Læreprocesser fjernt at operere uden om forvaltningerne i den direkte indsats i lokalmiljøerne.

Systempåvirkning

Denne dobbeltlogik: på samme tid at samarbejde om alternative løsninger på konkrete problemer med unge, og at arbejde på at udvikle nye arbejdsformer på socialcentre, i ungdomsklubber, i boligsocialt arbejde og i frivilligt socialt arbejde er et af Vilde Læreprocessers centrale kendetegn. Anledningen for mange aktiviteter er at skabe positive udviklingsmuligheder for de enkelte unge, men det bagvedliggende formål for Vilde Læreprocesser som organisation er systempåvirkningen – metode og udviklingsarbejde, der i bedste fald kan spille forandrende ind på alle niveauer af det sociale felt. Fra uddannelse af socialarbejdere og socialpædagoger over socialcentres, klubbers og skolars indsats, til den øverste politiske og administrative styring af indsatsen i København.

Idéudvikling

Den fjerde og sidste grundpille i Vilde Læreprocessers virke er idéudvikling og

løbende bestræbelser på at udvikle og raffinere nye veje i indsatsen for marginaliserede unge. Tænke det utænkte og prøve det uprøvede inden for det brede spekter af mulige muligheder. At finde fleksible løsninger, hvor det originale ikke nødvendigvis er det spektakulære. Lykkes det at skabe arbejdspladser til unge med en plettet straffeattest i virksomheder, som traditionelt har krævet ren straffeattest, skal ideen følges op andre steder. Lykkes det at skabe socialpolitisk debat via internettet er det en idé, som skal forfølges. Lykkes det at få en management-agent fra det private erhvervsliv til at agere rollemodel for unge er det en hidtil uprøvet idé og så videre.

Afslutning

Med beskrivelsen af de fire grundpiller er Vilde Læreprocesser rammet ind. Den sociale ingeniørkunst skal stå sin prøve i vurderingen ikke kun af, hvor mange 'vilde' unge, der under medvirken fra Vilde Læreprocessers medarbejdere ser ud til at ændre adfærd, holdning og fremtidsforventninger, men også i forhold til, om det lykkes at skabe en dynamisk organisatorisk sammenhæng mellem aktivitetscirklerne. Hvordan nye ideer bliver aktive i de konkrete indsatser, hvorledes netværkene bliver dynamiske samarbejdsformer, på hvilke måder erfaringer og socialpolitiske intentioner sætter sig spor i ændrede handleformer i de etablerede institutioner.

Hvorvidt Vilde Læreprocessers ambitioner indfries i de kommende knapt fire år, vil tiden vise. Men et synes allerede i dag sikkert: de kan noget, som skaber bæredygtig kontakt til de unge, som andre har svært ved at nå, og de både fascinerer og irriterer en del 'systemarbejdere', der må se deres traditionelle faglige holdninger og metoder udfordret af Vilde Læreprocessers succes i mødet med de unge.

Noter:

1. For en introduktion til De Vilde Unge se Esther Malmberg og Jimmie Gade Nielsen: *Projekt De Vilde Unge – en evalueringsrapport*. Udviklings- og Formidlings center for Socialt Arbejde med Unge og Københavns Kommune, København 1999. For nyligt er også udsendt en evalueringsrapport om et af Projekt De Vilde Unges initiativer: Den Rullende Redaktion. Se Esther Malmberg: *Den rullende redaktion – et pigeprojekt*. Københavns Kommune og UFC Unge, København 2000.
2. Hvor mange unge, det drejer sig om, afhænger af, hvorledes man definerer marginaliseringsgrader, men Københavns Kommune, Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen, der er ansvarlig for indsatsen for truede unge i Københavns Kommune, opererer med tre grupper af unge. *De særligt udsatte unge* – omkring 200 unge, *de truede unge* – ca. 300 unge, og *de usikre unge* – ca. 1000 unge (*Ungearbejdet i København*, Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen. København 1999, side 2). Vilde Læreprocessers målgruppe er her primært de særligt udsatte unge og sekundært de truede unge; altså samlet et antal mellem 200 og 500 unge i Københavnsområdet.
3. Det er ikke kun internt i miljøet, at ordet 'Bagmand' anvendes. Det er den officielle stillingsbetegnelse på Søren Magnussens visitkort, og i det hele taget anvendes der en del overraskende ord inden for Vilde Læreprocesser. De to øvrige fuldtidsansatte medarbejdere – Choukri Iramdane og Marie-Louise Andersen – har således 'Negotiator' og 'The Specialist' (i miljøet allerede venskabeligt omdøbt til te-specialisten) stående på deres visitkort. Udover de tre nævnte fuldtidsansatte, er tre deltidsansatte/konsulenter i dag (juli 2000) tilknyttet Vilde Læreprocesser: Sofjan Azzouzi, Lene Byriel og Finn Østergaard, men organisationen er bygget op, så det med dags varsel er muligt at ansætte nye medarbejdere til at løse konkrete opgaver.
4. Her er mange af de aktive socialt orienterede projekter og initiativer for og med unge i København repræsenteret: Sjakket, Gadepuls, De 4 Årstider, Døgnkontakten, Klub 47's Ungdomsklub, Spydspidsen, Linie 14, Sydhavnsscompagniet, Den Økologiske Produktionsskole, Pigeprojektet Kringelbakken og Havneskolen, men også en række socialarbejdere og socialpædagoger knyttet til ungeteams og ungdomsrådgivninger på socialcentre i København, ungdomsklubber med videre.
5. Allerede da ideen om Vilde Læreprocesser tog form, blev det besluttet, at initiativet skulle følges tæt via ekstern evaluering, som skal beskrive og vurdere initiativets bæredygtighed og bidrage til metodeudvikling og formidlingen heraf. Ved indgangen til år 2000 startede den eksterne evaluering med Danmarks Pædagogiske Universitet som ansvarlig forskningsinstitution og undertegnede som evaluator.
6. I juli 2000 var der 59 medlemmer af logen, heraf 25 kvinder og 34 mænd. Omkring en femtedel har en anden etnisk herkomst end dansk, hvilket afspejler, at en del af de unge, indsatsen retter sig mod, er unge med fremmed etnisk baggrund.
7. Et fint indblik i Søren Magnussens pædagogiske ideer og praktiske erfaringer findes i Benny Lihmes interviewportræt "Når de unge følger én" i Tidsskriftet *Social Kritik* nr. 57/58, København 1998. For en beskrivelse af Ama'r Totalteater, se Torben Bechmann Jensen m.fl.: *På eget ansvar – en evaluering af Ama'r Totalteater*. Forlaget Rubikon, København 1993.
8. For en introduktion til Sjakkets første år se Lene Byriel: *Sjakket – knus og kaos i et københavnsk ungdomsmiljø*. Pædagogisk Bogklub. København 1994. Sjakkets udvikling gennem de senere år er beskrevet i Morten Nissen: *Projekt Gadebørn. Et forsøg med dialogisk, bevægelig og lokalkulturel socialpædagogik med de mest udsatte unge*. Dafolo Forlag. Frederikshavn 2000 (under udgivelse).
9. Der er forskel på folk, men også af og til ganske tankevækkende paralleller. En af disse er mellem to af de seneste årtiers bemærkelsesværdige projekt-initiatorer; Søren Magnussen og starten med socialt klubarbejde og Ama'r Totalteater, og den århusianske Uffe Elbæk, som på næsten samme tid startede med et socialpædagogisk klubprojekt – De Flyvende Pisbønner, som førte til Frontløberne og projekter som Den Rullende Rottfestival og Kronstadt. Mens Uffe Elbæk op gennem 1990'erne har arbejdet på at gøre 1980'ernes sociale og kulturelle projekterfaringer produktive for andre via projektlederuddannelsen *KaosPiloterne* for 'veloplagte outsiders', er Søren Magnussen gået en anden vej ved at fastholde det direkte sociale engagement i arbejdet med de 'skæve unge'. Men med Vilde Læreprocesser tegner der sig også en ambition, der minder om Uffe Elbæks: at ville skabe større netværk, initiativer, organisationer i forlængelse af de foregående års praktiske erfaringer. Senere i evalueringsforløbet uddybes dette tema omkring ambitioner og ildsjæle, idet det ser ud til at være en central nøgle til forståelsen af, hvorfor nogle få projekttinitiatorer overlever og udvikler nye ideer år efter år, mens mange andre stagnerer eller forlader området efter en kortere årrække.
10. Samtidig med ændringer af sociallovgivningen med Den Sociale Servicelov fra 1998 har Københavns Kommune i de senere år været i gang med en række omstruktureringer. Der er oprettet en såkaldt unge-matrix, der etableres ungeteams på de lokale socialcentre, og der er aktiv støtte til en række utraditionelle projekter og initiativer, som – på linie med Vilde Læreprocesser – skal bidrage til at smidiggøre Københavns Kommunes sociale forvaltning og gøre den samlede indsats for marginaliserede unge mere fleksibel, lokalmiljøorienteret og bredspektret. En kort indføring i Københavns Kommunes kurs i disse år findes blandt andet i Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen: *Ungearbejdet i København*, Københavns Kommune 1999.
11. Hertil kommer et budget på 1.3 mio. kr. til evalueringen af Vilde Læreprocesser frem til 2003. Heraf er 850.000 kr. bevilget af Den Sociale Sikringsstyrelse (OPS-puljen) efter ansøgning fra Københavns Kommune, mens 450.000 kr. er kommet til veje via medfinansiering fra Danmarks Pædagogiske Institut.
12. Fra den officielle 'Ansøgning om økonomisk støtte...', marts 1999, punkt 6.
13. I miljøet omkring Vilde Læreprocesser er der livlige diskussioner af begrebet 'det vilde' og den mest præcise beskrivelse heraf. Det bekræfter ét af Vilde Læreprocessers egne argumenter for at vælge et sådant ord: *det skaber i sig selv opmærksomhed og nysgerrighed*. Herudover ligger der også i ordvalget, at der er mange tidligere 'vilde' unge tilknyttet Vilde Læreprocesser, at det kan være en permanent reminder om at fastholde det utraditionelle, og endelig at Vilde Læreprocesser ofte selv ser deres måde at gribe en sag an på som grænseoverskridende – som *vildt* set med traditionelle briller.
14. Et eksempel på denne øgede interesse for spørgsmålet om kontakt og relation er den fælles overskrift på en række initiativer, igangsat af Socialministeriet i 1998. De gik under forkortelsen DASK: *Drop Afmagten – Skab Kontakten*.
15. Se for eksempel Benny Lihme: *Socialpædagogik for børn og unge – et debatoplæg med særlig henblik på døgninstitutionen*. København: Socpol 1988.
16. Med de nye sociallove og påpegnings af virksomhedernes sociale ansvar er der lovgivningsmæssig støtte at hente til disse initiativer.